

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Grammatica

[Köln], [um 1490/93]

Tertia regula grammaticalis

[urn:nbn:de:bsz:31-289417](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289417)

Antiquorum

Octauo arguit. *I*sta est regula legere e agere. et tñ ap-
positū non hz nrm p supposito s; infinitū. s;
regulā. *D*icitur q̄uis p̄bū psonale nō habeat
nrm p supposito. hz tñ aliqd qd suplet vicē nri. qz infinitiūs p̄ciā/
pat modū scādū nri fm quē pōt eē suppositū reale s; nō vocale. *U*n
duplex solet poni suppositū fm floristā. s. vocale et reale. *V*ocale est
dictio scās rē p modū p̄ncipij act⁹ dicibil de ea ueniēs cū appōito
i nūero i psona et i rectitudine casuali. vt hō equ⁹ aial et silia. s; sup-
positū reale ē qd fr rē p modū p̄ncipij act⁹ dicibil de ea. non tñ uen-
iēs cū appōito i p̄dict⁹ trib; accūtib; grāmcalib; sic est infiniti⁹ q̄
p̄ ceter⁹ mōis p̄cedere suppo^m p̄bo p̄soli finiti mōi. cui⁹ rō ē ista
qz sic casus int̄ cetera accūa nois maxie disponit et accedit ad eē sup-
pōiti ex q̄ fm pe. he. casus ē dispō sube i ordie ad actū. sic silr mod⁹ fi-
nit⁹ i p̄bo maxie dispōit ad eē appōiti. p̄t suā finitā modalitatē. s;
ex opposito de rāto aliqd resedit a natura appōiti de quāto magis
accedit ad naturā suppositi. s; infiniti⁹ p̄t suā finitā modalitatē
et materialitatē recedit a natura appōiti et accedit ad naturā suppo-
siti rōe rei p̄bal i ip̄o noialit̄ itellecte. vt legere ē agere. i. act⁹ legēdi ē
agere. vt fm alios lectio ē actio. ita legere ē bo^m. i. act⁹ legēdi ē bon⁹

Terzia regula grāma:

*T*ercia est ista. q̄ relatm̄ sube et suū aūs volūt uenire i nūes
ro gñe et qñq; i psona et in casu. *E*x^m vt sois currit q̄ mo-
uet. *U*n floristā. *S*ūt gen⁹ i p̄mis nūer⁹ psona notāda
Nec conco: dare debent cum preueniente.

*E*xempla *J*ohannes currit et ille mouetur.
*P*lato philosophatur quem video.
*A*lix venit ad troyam et idem pugnabat.

Pro apliori ista? regule de

claratōe. sciēdum ē p̄. q̄ relatm̄ est duplex. s. logicale et grāmaticale.
*R*elatm̄ logicale ē cui⁹ h̄ ip̄m eē (qd ē) qdāmō ad aliō se h̄re qd rela-
tm̄ alio noie vocat̄ ad aliqd. et sic p̄ et fili⁹ dicūt̄ relatiā qz totū eē p̄is
est ad aliō qdāmō se h̄re. s. ad filiū et ecōuerso. *D*e q̄ relatiuo reglā n̄
intelligit̄. nec de ip̄o est ad p̄positū. *S*z relatm̄ grāmaticale fm p̄scia
nū p̄mo mōis ē aū late rei recor: datiuū. h̄ ē relatm̄ ē rememoratiū
rei aū late. i. p̄us dicte. vt sois currit q̄ mouet. vbi q̄ ē rememoratiū sor-
tis h̄ ē facē scdaria noticiā de sorte. et sic relatio fm p̄scianū loco pal-
legato ē aū late rei recorda^o. *I*n q̄ qdē p̄dicta descriptōe relatiui (res-
cordatiū) p̄ponit lo^o gñis. *A*ū (late rei) p̄sit lo^o d̄re. qz p̄ h̄ relatm̄ d̄r
ab aūcedere qz relatm̄ facē scdaria noticiā d̄ re aūty et ē sig^m exitatm̄
potētie p̄gnitice ad faciēdū recor: datōz d̄ re de q̄ p̄t^o metio ē facta p̄

B. s.

Regule grāmaticales

anō. **Pr** tādē (rei) vbi tāgē fecitū relati qz p h q' relatiū fac' rector' datōz est sig' rei de q' fac' rector' datōz. **Relatiuoz** aut' est sube ali' ud accūs. **S**be qdē. vt q' q' hō is su' ipē sui z ille. **Accūs** qdē vt tal' q' tant' q'nt'. **Relatiū** sube ē qd' refert rē p modū sube vt fortes currit q' mouet. albedo q' ē i' piere. color q' ē i' corpe. vbi relatiū. s. q' z q' refert suū anō p modū sube siue p modū subsistēs. z d' relatiū sube nō q' referat sub' az v' d' cōz fecitū rē sub' alē. s. iō qz qd' d' refert siue suba siue accūs refert p modū sube siue p modū subsistēs. **Relatiū** accūs ē. qd' refert rē suā p modū adiacēt' alii siue p modū dno' miarōis. vt foris ē albi z tal' ē plo. tal' ē pul'. qle ē mare. vbi relatiū. s. tale v' qle refert suū anō p modū adiacēt' alii siue p modū dno' iari onis. z d' accūs nō ex eo qz referat' accūs. s. qz qd' d' refert p modū adiacēt' alii siue p modū dno' iari onis refert. s. suū anō pur' ih' creat v' adiacet' p' etie alii. **Dico** notāt' (p' etie) p' noia fecitū accūs ab stactie siue p modū p se stāt' z nō alii adiacēt'. vt albedo nigredo for' scdo. q' relatiū sube d' r' a relatio (titudo z c.

Sciēdū accūs dupl'. **Pr**o. qz relatiū sube refert eandē rem i' nūero z p modū qd' qd'. z sic fac' relatiōnē psonalē. vt fortes currit q' mouet. **Alar** venit ad troiā z idēz pugnavit. vbi relatiū sp' refert eadē rem i' nūero. **Un** relatio psonal' ē illa i' q' relatiū z anō supponit' p eadē rē i' nūero. i. p eadē psona p d' cōib' idiuiduātib' idiuiduata. **S**z relatiū accūs ē qd' nō refert eadē rem i' nūero s. i' spē. qz vni z idē accūs i' nūero nō p' cē i' d' i' ueris subiect'. s. bñ i' spē z sic facit relatiōz sim' plicē. **Un** relatiū sim' plicē est qñ relatiū nō refert eadē rem i' nūero s. i' spē. vt fortes ē albus z tal' est plo. vbi tal' refert eadē albedinē i' spē s. nō i' nūero. **Et** iō d' simplex relatio. qz relatiū refert eadē rem i' spē. mō spēs ē natura simplex z indissibil'. **Secdo** d' r' qz relatiū sube capit suū gen' a d' cōe pcedēt'. vt video hoies q' est aial. **Aliqñ** tñ z ip' ope capit suū gen' a d' cōe seqñti. vt i' semie tuo q' ē xps. **Sed** relatiū accūs capit suū gen' a d' cōe seqñti. vt tal' ē nil' qle ē mare. vbi h' relatiū qle capit suū gen' ab illa d' cōe. s. mare cū q' puenit i' gñe. **Nullū** tale est deo sacrificiū. q'lis ē sal' aiay. vbi q'lis puenit cū d' cōe seqñti i' gñe aliqñ tñ s. ip' ope trahit suū gen' a d' cōe pcedēt'. **Un** horati' p' u' trefectēs m' aīne sunt tales q'les equia vtera. vbi relatiūū qualis trahit suū genus a d' cōe pcedenti z non sequenti.

Sciēdū tertio. q' relatiū sube est duplex. s. y d' p' titatis z diu' sitatis. **Relatiū** sbe y d' p' titatis est qd' supponit' p eodem qd' refert. h' est qd' refert eandē rem i' nūero z p eadē supponit'. vt fortes currit qui mouet. vbi h' relatiū q' refert forte z supponit' h' est fm' intellectū accipit' p eodē forte i' nūero. **Et** d' relatiū sube qz refert eandē rem i' nūero per modū p se stāt'. z d' y d' p' titatis qz supponit' p eadē rē i' nūero quaz refert. **Qu'** rō est qz relatiū sube refert suū anō s. b' n' aīa vnitare q' p'

Antiquorum

Sed maxima unitas in suba est unitas numeralis. Relatiuum sube refert suum animum sub unitate numerali. Relatiuum diuersitatis est quod supponit per alio ab eo quod refert. ut sortes currit et alii disputat. ubi hunc relatiuum alii refert sorte et tamen non supponit per eo sed per alio a sorte. ut sortes currit et alii disputat. id est sortes currit et alii a sorte disputat. Relatiuum autem sube ydepitatis vterius diuiditur in relatiuum sube reciproco et non reciproco. Relatiuum reciproco est quod refert subas agere sub modo paritatis ut socrates vidit se. ubi hunc relatiuum reciproco. si se refert socrate quod est suba agens hunc est principium actus videtur et ponit illa subas agere. si socrate sub modo patientis. quod reflectit actum videtur in illud idem suppositum a quo exiit. Et idem dicit reciproco a sebo reciproco as are. quod idem est quod perere vel reflectere quod per qualiter oratione (in quo ponit relatiuum reciproco) scilicet ibi reciproco quod nihil aliud est quam reuersio actus in idem principium a quo processit. Relatiuum sube non reciproco est quod non refert subas agere sub modo paritatis. ut quod ille ipse. Scias tamen quod relatiuum sube reciproco non potest diuidi in relatiuum reciproco sube diuersitatis. quod reciproco est circularis relatio. modo in circulo non est aliquid diuersitas sed ydepitatis ex quo ibi idem est principium et finis. Quapropter sequitur quod nullum habent relatiuum reciproco cum diuersitatis. sed omne tale est ydepitatis. Sic similiter etc.

Relatiuum accitatis diuiditur in relatiuum accitatis substantie ydepitatis et diuersitatis. Relatiuum accitatis ydepitatis est quod refert idem accitatis in specie per quod supponit cum suo antecedenti. ut sortes est albus et talis plures. ubi hunc relatiuum talis refert albedine sorte in specie per quod supponit. Et dicit relatiuum accitatis quod refert suum animum per modum denotationis. id est per modum inheretis siue adiacentis alteri. Et dicit ydepitatis quod supponit per eodem accidere in specie. Quod ratio est quod relatiuum accitatis dicitur referre suum animum sub maxima unitate quod potest. Sed maxima unitas in accitatis est unitas specificis. Relatiuum accitatis vult referre suum animum sub tali unitate specificis. et non sub unitate numerali. quod unum et idem accitatis in numero non potest esse in diuersis subiectis. Relatiuum accitatis diuersitatis est quod supponit per alio accidere ab eo quod refert. ut Iohannes est albus et alterius modi est plato. ubi hoc relatiuum. scilicet alterius modi refert eandem albedinem in specie. sed supponit per alia qualitate ab ea quod refert. et istis relatiuis non habent propria noia imposita. sed circumloquimur ea per hoc complexum alterius modi. alterius quantitatis. alterius qualitatis. ut iohannes est magnus et alterius quantitatis est petrus.

Sciendum quod quod animum est dictio faciens primam noticiam de re. ut homo currit qui mouet. ubi hec dicitur sed homo dicitur animum et facit primam noticiam de homine in ordine ad illud relatiuum scilicet qui. quod facit secundam noticiam de eodem. et illa noticia dicitur prima non simpliciter sed in comparatione ad relatiuum subsequens quod facit secundam noticiam. Et ideo dicitur animum a verbo antecedo id est ere. quia antecedit. id est.

B q

Regule grāmaticales

preedit suū relatiū. et iō ipm relatiū nō hz locū i orōne nisi ei pcefferit
suū aūs vocalit̄ v̄l mēralit̄. **N**otant̄ (mēralit̄) qz fm p̄scianū p̄mo
minoris. **A**ūs nō sp̄ exp̄sse ponit̄. s̄z pōt̄ subintelligi relatio posito ex
p̄sse. vt venit cui? cā deest erigit̄ cui de teo. **A**mo cui? miserēs. mīa/
tur quē timeo. floret̄ q̄ docere. p̄ficio. **I**n q̄b̄ oib̄ orōib̄ ponit̄ relatiū
p̄ defectū sui aūt̄. et q̄ i oib̄ ist̄ orōnib̄ subaudiē d̄ n̄t̄is loco aūt̄.
Pōt̄ etiā aūs subintelligi i obliq̄ relatio ex̄t̄e i siti obliq̄. vt misereor
cui? miserēs. p̄co cui p̄cis. cui des videro. amor q̄ gaudeo. **I**n q̄b̄ us
orōnib̄ aūs subintelligit̄ in obliq̄. et sic ex p̄dictis p̄z q̄ aūs subintel
ligit̄ in relatio s̄z nō ecōuerso. **H** est ipm aūs b̄n̄ pōt̄ itelligi i relatio. s̄z
relatiū nō p̄t̄ itelligi i suo aūt̄e. **A**ut̄ rō ē. qz aūs hz se vt p̄t̄. ex q̄ fa
cit̄ p̄mā noticiā. relatiū aūt̄ hz se vt posteri? ex q̄ facit̄ sibi scōz no
ticiā. mō i posteriori b̄n̄ pōt̄ itelligi p̄us s̄z non ecōuerso. **A**lta rō est
qz p̄cati relatiū nō p̄t̄ itelligi sine p̄cato sui aūt̄. p̄t̄ respectū quē re
latiū hz ad suū aūs. **S**ed p̄cati aūt̄ b̄n̄ pōt̄ itelligi sine p̄cato rela
tiū. vt possum itelligere p̄catū ist̄? orōnis hō currit̄ ab̄sp̄ p̄cato alre
r̄? orōnis. **S**z nōn possum itelligere p̄catū ist̄? orōnis (q̄ disputat̄)
ab̄sp̄ p̄cato sui aūt̄. et q̄ aūs pōt̄ itelligi in relatio s̄z non ecōuerso.
v̄n̄ florista. **N**ulla relatiua des scire p̄ anteriora. **P**er q̄ relatiua das
re tu potes anteriora. et h̄ est v̄z nisi sit relatiū aūt̄. qz fm p̄scianū
relatiua aūt̄is rō ne demonstrat̄is p̄t̄ itelligi in suis aūt̄ib̄ vt des
monstrato p̄gilio. talis fuit̄ homer? vbi subintelligit̄ quis est p̄gilio?
Sit̄ demonstrato nilo isto sumie. tale est mare qz subintelligit̄ qual
est nil? vbi relatiū subintelligit̄ i aūt̄e qd̄ solū sit qz relatiua accēt̄is
v̄n̄ significat̄ et aliō demonstrat̄. et sic rōne demonstrat̄is admittit̄ re
latiū itelligi in aūt̄e dēre. sed als nūq̄. **H**is p̄suppositis sit hec.

Cōclusio r̄n̄ sal. qz relatiū grāmaticale sube p̄ dēp̄rica
tis nō reciproci et suū aūs ambo casualia i
orōne simplr̄ p̄grua volūt̄ p̄uenire in nūero
ca ḡne et aliq̄ i p̄sona et i casu. **H**i p̄mo in regla (relatiū grāmatica
le) p̄pter excludere relet̄m logicale de q̄ regla nō itelligit̄. vt s̄z p̄t̄ fi
li? d̄n̄s fu? **H**i scdo (relatiū sube) p̄t̄ relatiū accēt̄is. qz nō op̄tet
relatiū accēt̄is p̄uenire cū suo aūt̄e in p̄dict̄is accēt̄ib̄. vt tunica ē m̄ḡ
et tale est scammū. talis est nilus quale ē mare. **D**icit̄ tertio (p̄ dēp̄rica
tis) qz nō op̄tet relatiū diuersitat̄ p̄uenire in nūero et in casu cū suo
aūt̄e. vt sonor̄ ali? vox ali? non vox. vbi relatiū diuersitat̄. s̄. ali? dis
cōuenit̄ in nūero et in casu cū suo aūt̄e. **D**icit̄ quarto nō reciproci. qz
nō op̄tet relatiū reciproci p̄uenire cū suo aūt̄e in p̄dict̄is accēt̄ib̄. vt
Johes diligit̄ se. **D**icit̄ q̄nto (ad suū aūs) p̄sillā vel p̄similē sp̄s ē
qd̄ p̄dicat̄ de pl̄ib̄ numero differentib̄. vbi h̄ relatiū qd̄ nō refer̄
ad aūs exp̄sse positi. s̄. sp̄s. sed ad aūs subintellectū. s̄. v̄l. vt sit sen
sus sp̄s est. s̄. v̄l. qd̄ p̄dicat̄ de pl̄ib̄. **S**imilit̄ ibi. rex est carnoti pas
trie q̄ p̄ualer̄ oi. vbi q̄ non refer̄ ad aūs exp̄sse positiū sed subintel
lectū. s̄. ciuitatis vt sit sensus. rex est carnoti. s̄. in tal̄ ciuitate. que se

Antiquorum

ciuitas pualet oi patrie. **D**e sexto (āb) casualia) p̄t excludere relati
ua nō casualia. de q̄b) regula nō itelligit. vt sois currit tatr q̄lit plato.
De septio (in or̄de simplr 2grua) p̄t illā 2 p̄simile. Est pia stirps
ielle quē xp̄m credim⁹ esse. **D**icit octauo (aliqui i p̄sona 2 i casu) ad
denotādū q̄ nō op̄tet relatiuū 2 suū aūs sp̄ eē eiusdē p̄sone 2 casus.
Nā hec est 2grua. ego sum quē vides. tu es studiosus quē diligo. et
tū ibi relatiū 2 suū aūs nō sunt eiusdē p̄sone nec eiusdē casus. qz aūs
s. ego ē p̄me p̄sone. 2 relatiū. s. quē ē tertie p̄sone. **E**t bñ dī in regula (ali
qn̄ in p̄sona 2 in casu) **E**t scias q̄ relatiū 2 suū aūcedēs sp̄ volūt ha
bere diuersa p̄ba. vel vnū verbū geminatū. vñ florista. **P**ecedēs 2
q̄ binis p̄bis vult iungi **D**iuersis. p̄bū vel det eis geminatū. **I**n q̄
bus p̄bis vult q̄ relatiū 2 suū antecedēs volunt p̄strui cum diuers
sis verbis. vel cum vno geminato. exemplū p̄mi vt fortes currit qui
mouet. **r**emplū sc̄di. vt ego sum qui sum 2c

Simo sic p̄tra regulā. ista est 2grua. est locus carcere q̄b
nullianū appellat. 2 tū relatiū 2 suū aūs discōueniūt in ḡne
Assumptū p̄ p̄ma p̄te p̄bat. qz illā oīonē ponit **S**aluste
poeta in cathelinario. **E**t est 2grua. **T**enet p̄na qz oīs sermo poetic⁹
sermo sapiētis. mō sapiētis nō est mentiri p̄mo **D**enchor. **E**t sermo
poetic⁹ ē verus. 2 p̄ p̄ns 2gruus. **S**ed assumptū p̄ sc̄da p̄te p̄bat
qz aūs est ḡnis masculini. s. locus. 2 relatiū. s. quod est gener⁹ neu
tri. **E**t discōueniūt in genere. **T**dm q̄ regula itelligit de oīone
simplr cōgrua. mō p̄ns or̄o non est simplr 2grua sed figuratiue. s. p̄
aliotheca. **S**c̄do dicit q̄ admittit p̄ vnam regulā floriste 2 alexādrī
s. quādo cūqz ponit relatiū inter casus diuersoz gener⁹. q̄ significāt
eandē rem. s. p̄tinet ad eandē rem. tunc relatiū debet p̄uenire cū dis
cr̄ione sequēti vel p̄cedēti fm exigentiā 2gruitatis. 2 sic in p̄positoē
lz illud relatiū (q̄d) nō p̄uenit cū dictioē p̄cedēte. tū p̄uenit cum dis
cr̄oē sequēte in ḡne. **E**t s̄lt̄ d̄m est de istis. p̄clarū est op̄ ciceronis. q̄
catho maior appellat. s̄lt̄. semen qui deus. vñ florista. **S**i substanti
uum duplex referat ad vnum. **I**n vario genere q̄ confirmat vtriqz.
In medio positū sic mobile dico locandum. vt rosa est pulcherrim⁹
vel pulcherrima florum.

Sc̄do illa est 2grua quātitat⁹ aliud p̄tinuū aliud discretuz.
2 tū relatiū 2 suū aūs discōueniūt in ḡne. **E**t 2c. **A**ūs p̄batur
qz aūs. s. quātitatis est ḡnis feminini. 2 relatiū. s. aliud ē ges
neris nenri. 2 etiā discōueniūt i casu. **T**dm q̄ ip̄a est oīo simplr
2grua. 2 quātitatis nō est aūs huius relatiū aliud. sed hz aūs sub
intellectū. s. gener⁹. qz oīo v3 tū. gener⁹ quātitatis aliud genus ē p̄ti
nuū 2 aliud gen⁹ est discretū. **S**c̄do dī q̄ admittit p̄ vna regulā pes
tri helle. **Q**ncūqz totū diuisū ponit i singlarī m̄cro. 2 fit p̄cio p̄ re
bus inaiat⁹ siue insensat⁹. tūc relatiū referēs illud diuisū i singlarī
m̄cro d3 p̄li neutro ḡne. s3 q̄titat⁹ ē totū potestatiū positū in sing

B iij

Regule grāmaticales

gulari numero. z relatiuū referēs ipm ponit in neutro genere.

¶ Tercio. ista ē p̄grua. p̄ga tua z bacul⁹ tu⁹ ipa me p̄solata s̄t⁹ z tū relatiū z suū aūs discō nemiūt i nūero z i gñe. qz aūs est singularis numeri. relatiuum autem. scz ipa est p̄salis nūmes rī. Dm̄ qz ista nō ē simplr p̄grua s̄z admittit p̄ aliotheca. S̄z s̄t⁹ due rōes exculātes illā i p̄rietate. s̄. rō q̄ pōt fieri. z ē q̄ relatiū plis nūeri referat ad plāritate antecedētū. q̄ pliras videt corri dere nūero plī. et est y dēp̄ritas relatiū cū suo aūtē. S̄z rō q̄re optet fieri ē exp̄ssio snie sub breuilo q̄o. qz psalmista voluit designare q̄ eq̄lit eēt p̄solat⁹ p̄ p̄ gā. h̄ ē p̄ correctōz diuinā. q̄ p̄ p̄gā intelligit. z p̄ baculū. i. p̄ misericōz diā. q̄ p̄ baculū intelligit. z iō posuit ipa i neutro gñe i plī nūero. .a d denorādū q̄ eq̄lit gaudebat d̄ correctō ē z misericōz diā. **¶** Secdo d̄z qz ista orō admittit p̄ ynā reglāz q̄ cōiter vtunt poete. z s̄t⁹ Resto. i dicitis suis vicz. Qñcūqz ponit aliq̄d̄ p̄iunctū ex v̄iuerlis generibus in nūero singulari. tūc relatiū referēs illud p̄iunctū d̄z pōi i neutro genere. qz neutz gen⁹ ē gen⁹ eēntie nō determinās v̄l respiciēs certuz z determinatū suppositū. z sic d̄z fieri relatio ad aliq̄d̄ cōe trāscēdēs. s̄. ad h̄ nomē ens v̄l ad aliq̄d̄ h̄mōi. vt sit sensus p̄ga tua z baculus tuus ipa. s̄. entia z h̄o alta sunt me p̄solata. hoc est virga tua z baculus tuus sunt entia que sunt me consolata.

¶ Quarto ex reglā seq̄ret qz illa eēt p̄grua. virgūi viuis i me/ moria q̄ scripsisti buccolā. quā orōez ponit p̄scian⁹ p̄m o mī noris. s̄z h̄ ē f̄lm. qz p̄m p̄scianū loco p̄allegato. q̄uis ad ceteros casus fiat relatiō ad v̄m̄ tū relatiō neq̄qz pōt fieri. qz relatiū caret v̄rō. **¶** Scia f̄m̄ floristā. Nō sit p̄ q̄ntū directā relatiō casū. **¶** D̄z qz p̄scian⁹ i p̄dicā p̄pōne capit illā p̄pōez ad p̄p. vicz qz p̄ v̄m̄ nō pōt relatio fieri. s̄z bñ ad v̄m̄. **¶** Secdo d̄z qz ibi nō sit relatiō ad illū v̄m̄ for malr positū. s̄. p̄gūi. s̄z ad n̄m̄. p̄noiale subintellectū i illo p̄bo scēde p̄so. s̄. viuis. **¶** Tertio d̄z qz l̄z p̄ v̄m̄ nō p̄t fieri relatio directā tū bñ relatio idirectā. Qñ relatio directā ē qñ relatiū z suū aūs s̄t⁹ eiusdē cas⁹ vt fortes currit q̄ mouet. S̄z idirectā ē qñ relatiū z aūs nō sūt eiusdem casus. vt o aqua benedic d̄no que extat super celos.

¶ Quinto ista admittit p̄grua. xps nat⁹ ē in bethlehē. qd̄ in p̄p̄ rat dom⁹ pacis. **¶** S̄t⁹ vestis ē nō. qd̄ d̄z a p̄bo vestio is ire. si milit de⁹ dat aureolā qd̄ nomē h̄t ab auro. vbi relatiū z suū aūs discōueniūt in gñe. **¶** Dm̄ ē qz iste orō nes z p̄siles s̄t⁹ de rigore p̄boz incongrue. si relatiū referat ad aūs formalit positū. tū p̄nt admitti p̄grue p̄ subintellectōz dicēdo xps est nat⁹ in bethlehem qd̄. s̄. nomen bethlehē interpretat⁹ dom⁹ pacis. **¶** S̄t⁹ vestis est pulchra qd̄. s̄. nomē vestis deriuat a vestio is ire. **¶** S̄t⁹ deus dat aureolā qd̄. s̄. nomen aureola deriuat ab auro. **¶** Qñ admittunt qz aūs includit duo s̄. vocē z significatiōe. z sic relatiū referat aūs solum pro voce. z nō p̄ significatiōe p̄maria. z illa est ratio qua pōt fieri. **¶** S̄t⁹ rō q̄re optet fieri. est breuitas sermonis zc.

Antiquorum

Sexto illa ē p̄grua. lucē tuā z veritatē tuā ip̄a me deduxere
z tñ relatiū z suū añs discōueniūt in genere. Añs p̄bať. q̄a
añs. s. lucē tuā est generis feminini singularis nūeri. z relatiū
s. ip̄a est gñis neutri. s. discōueniūt. **Q**uōd q̄ ip̄a non est simplr
p̄grua. sed figuratiue. Admittit em̄ p̄ antithetum ponēdo gen^o p̄
genere. s. ip̄a. p̄ ip̄se. Secūdo dicit q̄ refert ad añs non formalit̄ positū
sed subintellectū. s. entia dicendo. emittre lucē tuā z veritatē tuam ip̄
sa sez entia deduxerunt me.

Septio. illa ē p̄grua. i pace in idip̄m dormiā z requiescā. et
tñ relatiū z suū añs discōueniūt in gñe. Añs p̄bať. q̄ añs ē
gñis feminini. s. pace. z relatiū. s. in idip̄m. s. gñis neutri. **Q**uōd
q̄ si relatiū. s. in idip̄m refert ad añs formalit̄ positū tunc oīo est sim
pliciter in eo grua. s. autēz refert ad añs subintellectū. s. xpm̄ tñc oīo ē
p̄grua. z sensus est dormiā in pace. s. grē. z requiescā in idip̄m. s. xpm̄
q̄ est p̄x glorie. z sic admittit rōne subintellectionis accusatiū hui⁹
sez xpm̄. Alij vero dicunt q̄ in idip̄m sit aduerbium temp̄is vl̄ cons
gregandi vel qualitatis. z valet tantum sicut eternaliter. z fm̄ hoc
non esset ibi relatiū z suum añcedēs. z vt sic non oportet ea conue
nire in predictis accidentibus.

Octauo. ista est p̄grua. tēpus (qui sunt) in eodem continet
actus. z tñ relatiū z suum añcedēs discōueniūt in ge
nere. q̄ añs. s. tēps est gñis neutri. z relatiū. s. q̄ ē gñis mascu
lini. **Q**uōd q̄ tēpus nō est añs huius relatiū q̄. sed actus vt tem
pus continet actus. qui. s. actus sunt in eodem tempore.

Quarta regula gram-

Matematicalis ē ista demōstratiū z suū demōstrabile de h̄c
cōuenire in numero in genere z in casu. **E**xemplū. vt ille
hō. illa mulier. illud animal. vñ? **A**diectiua velut substantiuis socian
tur. Sic demonstratiua demonstratis iungere debet. **R**egule
est ista. q̄ demōstratiū z suū demōstrabile h̄nt se sicut adiectiū z sub
stantiū. que volunt conuenire in his tribus accidentibus. **G**etiā des
monstratiū z demōstratū volūt puenire in his tribus. **T**enet p̄na.
q̄ vbiq̄ est demōstratiū z suū demōstrabile ibi est adiectiū z
substantiū. sed non e conuerso. z sic ista regula habet se ad regulam
adiectiui z substantiui. sicut pars ad totum.

Sciēdū **P**rimo q̄ demōstratiū ē dictio scās rē p̄ quā
fit demōstratio. vel est dictio scās suū significatū
p̄ modū demonstratis alterum. vt ille homo.
ibi demōstratiū sez ille est dictio p̄ quā fit demōstratio. id est di
ctio significās suū significatū p̄ modū demonstratis alterum. sez
suū demōstrabile. **N**ota q̄ demōstratiū est duplex. sez cas
uale z n̄ casuale. **C**asuale ē q̄ h̄z casū. p̄ acc̄te. **E**t tale ē dupl̄z casū